

V červnu 2015 dostávám tento zajímavý dopis:

Vakénaš jaun Luvuvulo Tvedikone!

10. 6. 2015

Před představením jsem našel v helenu kapradu o bás, Kronika
moje (možná?) žijem.

Zaujalo mne to a vyvolalo vzpomínky na dobu, která jsem
v rodici trávil v hájovně na Staré Bani v r. 1951-1952. Přemítám
mne to se mými vzpomínkami na tu dobu. Pořádám tam je, třeba
a určit najdete něco pro naši kroniku. Píše, že si ji můžete
přičíst. Že bych je volně přičítám jen trochu daleko.

Z literární mapy Sovětského jevu zjistil, že když kolem 20. let
byl každý přijímán ovocem slovy, mívání a kelty.
sme blízko a tím menší. Píše mi ale list v hlavě a kadeř
naše, kde se volal ten velký dům, který tehdy sloužil jako
hájovna. Na kopci nad Starou Baní. Píše o samotu a vnitřní
uspořádání neuvěřitelné, že to o boží venkovské stavě.
a tak se na tak občasné zprávy. neuvěřitelné místo vzhledu
o tom, kdo a kdy stavěl zlaté a kdo je udržoval. (Blíže
její popisují ve vzpomínkách s přiloženými "foto" domů
který stál ještě v r. 1955 a když to muselo zřít. Tak
se samozřejmě zplul.

Obzvláště byla o mých trochu informacích, vyprávění, že
publikoval svůj děj: Po zhrnutí mých "Lásky" sloh v Praze,
jsem absolvoval a ochotně odbarvil řadu pro německé formát
(když mým názvem "Kudlikova"), jak dlouho výtvarně
stolu v "Lásky" a "Výši" osobně výtvarně stolu a mými
v Praze. Svého jevu vyprávěl filozofem fakulou UK
obor umění (především o psychologii) a jak složil
diktován.

Od r. 1952 do r. 1986 jsem vyprávěl na různých
stolích v "Lásky" a v Praze. Klouže jsem se k němu předtím 525

'Předklonání' jsem nemohla psát, zato jsem ráda
vypracovala.

Přesu ráda na. proto, když viděla, co se stalo
s zákupí zehnilé stoly, která měla sloužit
do stoly a nakonec se ^{stala} Kautorkou na celý
život.

Rada byla se s tímto srozuměná. Ale abych byla chvilu
Bokněl, mám se sjet sž kdek v duševní dlouhé
cestě do stoly a křivky křivky apotřebné křivky.
A tak jsem nemohla naklonit ani vyhledat stolu,
ani psát křivky křivky, kde v blízkosti se vidí
žaluzie. Pět měsíců vedu od 1. 1988 křivky žijí. Vše
civily staly se mram.

Mauvukha jevíto se sjet křivky křivky ani psát
křivky se psát. V křivky křivky je sž kdek sž.
Mauvukha staly křivky křivky - pouze telefon
a mobil. Oltě křivky staly psát.

Přesu ráda se sjet křivky křivky a psát, se staly
v křivky křivky, která jevíto staly staly. A tak psát
křivky se psát o tom, co o demu se staly staly
psát.

Mě také psát

Tel: 222 933 668

Mob: 773 242 424

M.D. Marie Rozsypalová

číslo 115/24

číslo 1

142 00

Dopis se vzpomínkami, básní a fotografií, které v originále příkládám, mě natolik zaujaly, že jsem okamžitě paní doktorce Rozsypalové volala. Potíž je v tom, že na počítači nepracuje. Velice poutavé vzpomínky, napsané vytríbeným slohem, nechala sice přepsat na počítači, ale vlastní rukou v nich opravovala chyby, takže v této formě se publikovat nemohou. V dalším telefonickém rozhovoru, jsem navrhla, že pokud by našla někoho, kdo by je kvalitně přepsal a dala by souhlas, poslala bych vše do Národní kroniky. a uvedla v obecní kronice. Zpočátku mi sdělila, že kvalitní přepsání zajistit nemůže, takže prozatím jsem vzpomínky uložila a přemýšlela jsem, koho o přepsání požádat, protože pro závažnou zrakovou diagnózu - věkem podmíněnou makulární degeneraci - jsem musela po pětapadesáti letech psaní obecní kroniky zanechat, protože musím zrak šetřit. Vedu nadále kroniku nazvanou Historie kostela sv. Gotharda v Žehuni a kroky k záchraně celého areálu této nemovité kulturní památky, provádím v areálu, shromažďuji drobné dary na spoluúčasť k dotaci, pořádám v kostele koncerty, Dny evropského dědictví, Noci kostelů a koordinuji počínající záchranné práce na kostele.

28. srpna dostávám dopis, který situaci řeší.

Vážená paní Tm. di'kova,

28. 8. 2015

Posílám nové přepracované doporučení na moji diletu. Doufám, že to bude hezké a naprosto hezké. Schíte mi, protože, jak a kterou dále nalozíte.

J panem Růžičkem z cirkusu v Lyse' ~ / 2 jsem se spojila a požádala ho o pomoc. Přibit, že se potěším p'krát.

Přijmu saku všech dívků'.

Milo Rozsypal

Skenuji upravené vzpomínky, připravuji k předání do Kroniky obce Žehuň a čekám na souhlas k odeslání do Národní kroniky. V závěru příkládám dopis, v němž doplňuji text pro oživení několika historickými fotografiemi.

Vzpomínky paní doktorky Marie Rozsypalové mi evokují vlastní dětství, které jsem až do svých jedenácti let prožívala nejprve v malé východoslovenské vesničce Šemša nedaleko Košic, později v západní části Slovenska v Moravanech nad Váhom. Po vytvoření slovenského státu jsme museli jako Češi 15. března 1939 Slovensko nuceně opustit. Vrátili jsme se do Žehuně, mého rodiště a původního domova, v té době již součást Protektorátu Böhmen und Mähren. Až do té doby jsem v Žehuni u babičky pobývala sice jen o prázdninách, ale Žehuň jsem považovala za svůj skutečný domov. Jen někdy jsem připustila, že mám domovy dva, a na konci každých prázdnin jsem tesknila, když jsem Žehuň s maminkou opouštěla. Tatínek jako četník měl dovolenou krátkou, takže za námi přijížděl později. Společně jsme se potom vraceli z Kolína rychlíkem na východ republiky.

Způsob života v hájovně ve Staré Báni a v Šemši se v mnohém nelišil. Neměli jsme sice černou kuchyň, o které píše paní doktorka, ale v zimě jsem si nejraději hrávala v kuchyni na teplé peci. Pokoj jsme vytápěli bílými kachlovými kamny vyřazenými z kaštielu, kde byl pan domácí Suchý správcem. Když maminka čekávala po večerech, až se tatínek vrátí ze služby, svítila si petrolejovou lampou na ruční šití a vyšívání Zeleninu jsme nepěstovali, protože za koš čerstvé zeleniny platila maminka v zámeckém majeru jednu korunu, párek živých kuřat stál 10 až 12 korun, litr lesních jahod jednu korunu, vědro malin 10 korun. Pro vodu chodil tatínek s dvěma vědry do dvě stě metrů vzdálené studánky, prádlo prala maminka v neckách na valše, žehličky nahřívala na kamnech, zadělávala těsto na chléb, který jí pekla sousedka v peci. Celá rodina jsme se koupili v sobotu v neckách přinesených do kuchyně. Ve slovenské církevní škole jsme psali v první třídě nejprve na břidlicové tabulky. Tělesnou výchovu jsme neznali, pouze v létě jsme chodili občas sbírat pro klášter do lesa jahody a maliny. Na výlet jsme měli jet do nedalekých jasovských jeskyní na žebříňáku, protože se koně splášili, výlet se nekonal. Vzpomínky paní doktorky Rozsypalové na způsob života v třicátých letech jsou v mnohém totožné. Do školy začala chodit jako já v roce 1934, ona v Žehuni já na východním Slovensku. Popisovaná místa v Žehuni důvěrně znám. Žehuň je mým milovaným rodištěm a současným domovem.

Vzpomínky na dětství prožité ve Staré Báni

Do hájovny ve Staré Báni jsme se nastěhovali v roce 1931. Můj otec, Kamil Rozsypal, byl hajný. Spravoval les na sever od hájovny. Les nebyl velký, chodilo se k němu pěšinou přes pole. Byly v něm slunné paseky plné lesních jahod. V jednom houští byla ukrytá studánka s křišťálově čistou vodou.

Les patřil velkostatkáři Marečkovi. Jeho velkostatek byl dole pod kopcem. Při cestě ze Žehuně ke statku stálo protáhlé stavení, kterému se říkalo (nevím proč) Rusko. Bydlelo v něm několik rodin. Mezi nimi Dubovi, jejichž kluk Pepík se mnou chodil do školy.

Budova, která v té době sloužila jako hájovna, stála na kopci mezi poli, úplně o samotě. Nikdy mne nenapadlo pátrat po jejím vzniku a dřívějších majitelích. Šlo o stavení staršího data, bytelně postavené a prostorné a na tehdejší dobu na venkově nezvyklé. Budova stála ve svahu, přízemí bylo obklopené verandou. Pod verandou byly volné prostory, kam jsme si chodily se sestrou hrát. Z verandy se vcházelo do velké síně. Z ní vedly dveře do černé kuchyně (kde se asi dříve vařilo), vedle byla pec. Další dveře vedly do místnosti s okénkem, kterou jsme užívali jako spiž. Ze síně vedly do poschodí bytelné schody do velké neuzavřené předsíně. Z ní se vcházelo do prostorné kuchyně a do velkého obývacího pokoje. Z oken místností byl krásný výhled do krajiny.

K zadní stěně budovy byla přistavena velká stodola, dřevník a také chlívky pro naše kozy, slepice, prase a husy.

Celý objekt byl oplocený, zahrada se mírně svažovala. Nad plotem běžela polní cesta, obklopená ořešáky. Když ořechy uzrály, chodily na ně veverka.

U hájovny nebyla studna. Užítkovou vodu jsme zachytávali při dešti. Ale když dlouho nepršelo, vozili jsme vodu ze studny v dolíku, asi 50 metrů od hájovny. Používali jsme trakař a na něj postavili štoudev – dřevěnou nádobu podobnou sudu s poklopem – o obsahu asi 25 litrů. Dovézt plnou štoudev do kopce k hájovně byla pěkná fuška. Pro pitnou vodu jsme chodili do studny s rumpálem. Byla ke konci cesty s ořešáky – asi 250 m od hájovny. Vodu jsme nosili v putně. Byla to dřevěná nádoba, poněkud plochá, na zadní straně měla popruhy, takže se dala nosit na zádech. Pro menší množství vody jsme chodili s bandaskou.

Jednou za týden bylo „velké prádlo“. Pralo se v neckách na valše. Bílé prádlo se předem vyvářelo v hrnci s přidáním prášku RADION. Jinak se užívalo tmavé mýdlo – Schichtovo mýdlo s jelenem. K praní bylo zapotřebí hodně vody, tak se jezdilo ke studni několikrát. Vyprané bílé prádlo (tatínkovy košile, ložní prádlo a bílé halenky) se při máchání škrobilo. Škrob se uvařil z bramborové moučky. Po vychladnutí se po částech přidával do teplé vody.

Při posledním máchání se do vody přidávala šmolka – modré barvivo. Projasnilo bílou barvu.

Vyprané a usušené prádlo se nakropilo a pak pečlivě vyžehlilo. Žehličky železné, dost těžké, se ohřívaly na rozpálených tálech kamen. Držadlo se pak muselo obtáčet několika pruhy látky, aby se dala horká žehlička bezpečně držet.

Cesta, která vedla mezi ořešáky, běžela až ke skalnatému a zalesněnému hřbetu, zvanému Hřebínek. Celý den na něj svítilo slunce, a tak se tam dařilo různým teplomilným bylinám, jako je zeměžluč, třemdava, arnika, dobromysl, řepík aj. Naučil nás je znát a používat bylinkář J. Špinka z Kolína.

V každé hájovně jsme měli psy a kočku.

Dne 1. září 1934 mne maminka vypravila do první třídy – pětitřídní smíšené obecné školy v Žehuni, okr. Poděbrady. Svěřila mne o 4 roky starší sestře Heleně (ta už několik let do žehuňské školy chodila). Jen jsme přešly pole a dostaly se do sadu, začala jsem protestovat, že do školy chodit nebudu, že chci být doma s maminkou. Hela byla nešťastná, nevěděla si rady. Pak volala maminku, co má dělat. Mamince nic jiného nezbývalo než „hodit na sebe něco lepšího“ a do školy mne doprovodit. Cestou mi domlouvala, že každé dítě musí chodit do školy a že se tam naučím číst a psát.

V první třídě se nás sešlo asi 18. Holek a kluků. Přivítal nás laskavý pan řídící Kučera a rozsadil nás do lavic. Na lavici před každým z nás ležela velká „táfle“ čokolády zn. RUPA (ta se vyráběla ve Velimi). To mne tak zaujalo, že jsem přestala protestovat. Na školu jsem si rychle zvykla a chodila do ní velice ráda.

V lavicích byly před každým žákem otvory a v nich skleněné kalamáře s inkoustem. Namáčelo se do něj psací náčiní: násadka, do níž se zasouvala kovová pera různé velikosti podle toho, k čemu sloužila. S perem nebylo snadné psaní. Když se na pero přitlačilo, skřípalo a škrábalo papír. A když zůstalo na peru více inkoustu, udělala se v sešitu kaňka a tu už nebylo možné odstranit, jediné ji vysušit pijákem. Psali jsme do linkovaných sešitů, tzv. písanek. Později se užívaly sešity, které neměly linky. Aby se písmo udržovalo v řádkách, podkládala se stránka podložkou s pruhy, tzv. lenochem.

Brzy jsem se naučila číst ze slabikáře s krásnými obrázky malířky Fischerové-Kvěchové. V první třídě jsme měli jen několik předmětů: náboženství, čtení, psaní, zpěv a tělesnou výchovu.

Ve druhé třídě nás učila paní učitelka Kalinová. Byli jsme spojeni se třetí třídou. Učili jsme se náboženství, čtení, mluvnici, zejména pravopis, počty, zpěv a tělesnou výchovu.

Ve třetí třídě jsme měli náboženství, občanskou výchovu, čtení, cvičení řeči, psaní, počty, kreslení, tělesnou výchovu a nauku o domácím hospodářství. Všechny předměty vyučoval jeden učitel. Dbalo se na to, abychom mluvili gramaticky správně a abychom pečlivě vyslovovali.

Mnoho úkolů bylo zaměřeno na využívání mechanické paměti. Mělo to svůj význam, na celý život jsme si zapamatovali různé poučky, vyjmenovaná slova, básně, písničky, vzorečky a násobilkou.

Pokud si pamatuju, nebyla u školy tělocvična. Cvičilo se ve třídě a při hezkém počasí na školním dvoře. Tam jsme taky vycházeli o velké přestávce. V té době se ještě používaly tělesné tresty. Když žák zazlobil, dostal rákoskou do dlaně, když moc zlobil, byl posazen do poslední, tzv. „oslovské“ lavice. Za větší přestupky proti školnímu řádu se klečelo v rohu místnosti.

Hodně jsme ve škole zpívali, zejména národní písně.

Velice ráda jsem četla. Doma jsme měli jen pár starých knih a kalendáře. Tatínek odebíral časopis O myslivosti. Celý jej přečíst patřilo k mým zálibám. Ve škole byla školní knihovna. Z ní jsem si půjčovala a přečetla jsem všechno, co se dalo.

Při nákupu v koloniálu nám někdy prodávající dávali malé sešitky s pohádkami. Měly 8 stran, na dvou prostředních stránkách byly krásné barevné obrázky – ilustrace pohádkového děje.

V učebně 3. třídy nám vyvěšovali dětský časopis RADOST. Myslím, že vycházel jednou měsíčně. Nedočkavě jsem čekala na každé další číslo, abych se dozvěděla, jak to všechno bylo s kocourem Mikešem a jeho přáteli a s Pepíkem ševců z Hrusic. V časopisu jsem se poprvé setkala s kouzelnými Ladovými obrázky.

Na konci třetí třídy se s námi pan učitel Kučera vydal na školní výlet na kopec Oškobrň – 265 m.n.m. Později jsem se dočetla, že na vrcholu byly zbytky laténského hradiště. Procházeli jsme

třešňovkou, kde uzrály lákavé třešně. Měli jsme zákaz ty třešně jíst. A když už, tak nezapíjet vodou. Neposlechli jsme a následky na sebe nedaly dlouho čekat.

V žádném z hájoven (a bylo jich po Staré Báni ještě několik) nebyl zaveden elektrický proud. Svítili jsme petrolejkami. Asi v roce 1935 pořídil tatínek malé rádio – tzv. krystalku. Rozhlasová stanice (byla v té době jediná) se volila pomocí jakési páčky s drátkem, který se dotýkal krystalu. Ke krystalce se dala připojit sluchátka a z nich se konečně ozvalo vysílání. Prostřednictvím tohoto primitivního přístroje jsem poslouchala různé pořady: hudbu, zpěváky, přednášky a také občasná veselá vyprávění Stréčka Křópala z Břochovan a Josefka Melhoby. Obě postavy namlouval brněnský operní pěvec Šindler. Rády jsme poslouchaly vyprávění tatínka o lese a lesních zvířatech a mamincino vyprávění o městě Dobříš, odkud pocházela. Maminka byla velká čtenářka – četla vše, co se jí dostalo pod ruku.

Živobytí jsme měli postačující. K funkci hajného patřil tzv. deputát: podzimní příděl čerstvé pšeničné hladké a hrubé mouky a žitné mouky. Přivážel ji kočí v pytlích na voze bedňáku, taženém koňmi. Maminka ji ukládala do bytelné truhly s dobře těsnícím víkem, aby se do ní nedaly myši.

Kromě mouky jsme si několikrát týdně chodili do statku s bandaskou pro kravské mléko. Hodně jsme užívali i kozí mléko. Bylo docela chutné. Měli jsme svoje vajíčka, sem tam kuře, na podzim husu. Když se zabilo prase, bylo čerstvé i uzené vepřové maso, sádlo a škvarky. Maminka byla výborná kuchařka, všechno, co připravila, bylo výborné.

Kozí i přinesené kravské mléko nechala maminka ustát v krajáčích v chladu. Hustou smetanu, která se zanedlouho usadila na povrchu, jsme sbírali, a když jí bylo větší množství, stloukali jsme z ní v dřevěné máselnici máslo. Sebrané mléko se nechalo srazit a pak se z něho dělal tvaroh. Zeleninu jsme měli z vlastní zahrady.

Na konci třetí třídy, když jsem přinesla vysvědčení se samými jedničkami, mi maminka upekla za odměnu lívance. Z lesních jahod, pro které jsem došla na paseku, umíchala maminka se smetanou a cukrem velkou dobrotu. Dala ji do misek a k ní podávala ty lívance. Byla to ta nejkrásnější odměna.

Jednou za 4 týdny upekla maminka z žitné mouky 4 bochníky chleba. Měly výbornou kůrku – nahoře hnědou a dole bílou. Bochníky se uchovávaly v chladu a podle potřeby se odebíraly. Na nákup se chodilo do krámu k Rousovým do Žehuně. Jen několikrát za měsíc. Nakupoval se cukr, sůl, rýže, cikorka, káva, droždí, prášky do pečiva aj. a taky petrolej.

Později, když si naši pořídili starší dámské kolo, jezdila maminka na větší nákup přes Dlouhopolsko do Městce Králové. Z každého nákupu nám vždy přivezla nějaký pamlsek: velký bonbon s včelou, šumáký nebo barevnou cukrovinku – mejdlíčko.

Jednou za týden – obvykle v sobotu – se nahřálo v hrncích velké množství vody, nalila se do necek a v nich jsme se postupně vykoukali. Používali jsme bílé mýdlo zn. Hellada.

O prázdninách jsme se chodily se sestrou a dětmi ze statku přes pole a koleje vlaku (který jezdil do Chlumce nad Cidlinou) koupat k „Žehuňáku“. Voda v něm byla čistá, u břehu od sluníčka vyhřátá. Trochu jsme se snažily plavat. Moc mi to nešlo. Hela byla od malička dobrá plavkyně.

Nikdy jsme neměli moc peněz na nákup oděvů. Z toho, co jsme dostaly a z čeho jsme vyrostly, se všechno použilo. Pečlivě se starší oděvy vypáraly, vypraly a vyžehlily a z látek (tehdy byly látky kvalitní) se přešily nové šaty.

Chodila k nám ze statku příbuzná správcových – sl. Zlatníková. A ta uměla na staré singrovce z vypáraných látek úplně zázraky.

Maminka dbala na to, abychom chodily vždy upravené a čisté. Dbala i na úpravu svého zevnějšku. Protože se vyučila v Dobříši kadeřnicí, vždy se uměla hezky učesat. Šátek nosila na hlavě, jen když byla zima.

Čas od času k nám přicházeli potulní řemeslníci. Náradí a potřebné pomůcky si nosili v krosnách na zádech. Byli to zvláště dráteníci a brusíči nožů a nůžek. Dráteníci dovedně opletli prasklé kameninové hrnce a krajáče. Maminka každého řemeslníka laskavě přivítala a pohostila ho naším výborným chlebem a mlékem. Chodil i kominík.

Někdy se u hájovny objevili na koních členové hraběcí rodiny Kinských, kterým patřil kromě zámku v Chlumci nad Cidlinou velký kus lesa a rozsáhlá obora s lesní zvěří.

Z oken hájovny a verandy byl krásný pohled na Žehuň, rybník, Dobšice, Choťovice a možná ještě dál. V Choťovicích v kostele měli zvony se stříbrným zvukem. Když se v neděli v poledne nebo v podvečer rozezněly, nesl se jejich hlas přes žehuňský rybník až k nám na kopec. Ta vzpomínka je ve mně stále živá.

Dosud ve mně přetrvává pocit volnosti z otevřeného prostoru a dalekých obzorů. Takový pocit jsem už v žádné další hájovně neměla.

Ještě jsem se nezmínila o našem výrovi Kubíkovi (výr velký – bubo bubo). Sídřil ve stodole na bidýlku, přivázaný za nohu řetízkem. Tatínek ho potřeboval k lákání a následnému odstřelu dravých ptáků, jako bylo káně, jestřáb, krahujec i vrány. Dravých ptáků bylo tehdy hodně. Napadali koroptve, bažanty, králíky a zajíce. Bylo nutno dodržovat v přírodě ekologickou rovnováhu.

Výra tatínek chytil rukou v kožené rukavici za pařát a dal ho do dřevěné bedýnky s popruhy. Vynesl jej k lesu, posadil znovu na bidýlko a ukryl se v primitivní boudě. Zanedlouho dravci výra objevili a začali na něj dorážet. To byla chvíle odstřelit je.

Výra jsme měli dlouho a stěhoval se s námi do dalších hájoven.

V roce 1937 se velkostatkář Mareček rozhodl zrušit funkci hajného. Usoudil, že se mu nevyplatí platit hajného a dohled nad poli a lesem zastane hlídač. Funkci hajného skutečně zrušil, a tak jsme se stěhovali do další hájovny. Ta naše zůstala prázdná a asi už ji nikdo nevyužíval, protože postupně chátrala (viz foto z roku 1955) a nakonec zmizela úplně.

Stěhovali jsme se o prázdninách v roce 1937 do hájovny u Nového Dvora nedaleko hradu Kámen. Hájovna byla nově postavená podle návrhu hraběte Kolovrata. Stála u louky na samotě uprostřed lesa. Z té jsme pak chodily se sestrou do školy do Pacova přes lesy a pole. Cesta trvala asi jeden a půl hodiny. Pacov byl vzdálen asi 6 km.

Stýskalo se mi po teplém, slunném kraji u Žehuně. Stýskalo se i mamince, ta byla na Staré Báni ráda. Říkala, že tam jsou hodní a přející lidé. Neměla k nim daleko.

Olda. Marie Rosypalová

střelba 1955/20

192 00 Praha 4

Shledání s krajem dětství po letech

Do kraje dětství – dlouho jsem jej neviděla,
se s touhou k němu vracím po letech.
Chtěla jsem zase vidět všechna ta místa milá,
jež jsou stále živá v mých častých snech.

A jak už vidím rovné pruhy země,
napůl již podzimní, napůl ještě teplé s létem,
chtěla bych pohladit je, zlehoučka jen, jemně,
aby mi dlaně zavoněly jejich vonným dechem.

Žehuňský rybník běží kamsi do daleka,
druhé břehu jako tenkrát nedohlédnu.
Na jeho hladině lovec na kačeny čeká
a já zamyšleně po cestě kolem jdu.

Jdu po té cestě mezi řadou stromů
krok za krokem. A už se hrnou vzpomínky:
co kroků to bylo do školy a pak zas domů,
co voňavých krajců na dně mošínky.

K ovocnému sadu kráčím nedočkavě,
co ovoce tam podzim štědře dal.
Stromy teď prořídly, na prstech spočítám je hravě
a místo pole úhor, kam pasák ovce hnal.

Hájovno na kopci, napůl již rozbořená,
na kolik věcí člověk vzpomíná,
jak v podzimních dnech stálas opuštěná,
jen modravý dým se táhl z tvého komína.

Ta první cesta do školy, ach kolik je to roků,
a fialky a petrklíče ve váze na stole.
Ke studni pro vodu, co jen to bylo kroků!
Na jahody chodilo se pěšinou přes pole.

Lesík z borovic, smrků, bříz, olší a dubů
přátelsky na mne z dálky kývá.
Tu studánku s vodou křišťálovou zas hledat budu,
ať se sebevíc v modravém šeru skrývá.

K večeru vracím se, kraj ještě teplem prohřátý
zůstává tichý a vlidný jako před lety.
Z dětství jsem odešla do života otevřenými vrátky.
Už je to dávno. A já vím, že není možný návrat zpátky.

Září 1955

Marek Ruzyně

V Žehuni 3. září 2015

Vážení paní doktoro!

V záhlaví posílám výsek fotografie z prvního dílu Pamětní knihy obce Žehuň, kterou začal psát v roce 1932 řídící učitel František Šorm. V pozadí stojí hájovna, kde jste s rodiči prožívala sedm roků svého šťastného dětství, v popředí vidíme podstatnou část budov Marečkova velkostatku. Přikládám dvě fotografie, které mi poslala v digitální podobě paní PhDr. Jana Hrabětová, etnoložka Polabského muzea v Poděbradech. Bylo to v roce 2012, kdy mi zapůjčila rodinnou kroniku Josefa a Heleny Marečkových s povolením provést z těchto zajímavých vzpomínek výpis, jenž je součástí příloh kroniky obce Žehuň.

Na první fotografii, znázorňující pracovnice Marečkova velkostatku při polní práci, zahlédneme v pozadí nejasnou siluetu hájovny. Další fotografie s pohledem z Báňského kopce jižním směrem do krajiny s částí Žehuňského rybníka dokumentuje část opukových rozvalin hájovny. Předpokládám, že se jedná o sedmdesátá léta dvacátého století.

Závěrem přikládám ještě tyto fotografie: cesta do Žehuně severojižním směrem kolem rybníka s kolejnicemi malodrážky na dopravu cukrovky do cukrovaru v Libněvsi z padesátých let – touto cestou jste do Žehuně přicházela; na sklonku padesátých let drážka zanikla. Následuje někdejší budova Václavikova mlýna – dnes je budova v dezolátním stavu a mlýn byl v padesátých letech zrušen – stojí v blízkosti školy. Poslední je budova školy, která slavila v roce 2009 sto let trvání – škola v Žehuni se uvádí již roku 1620. Nepodařilo se zjistit, kde původní škola stála.

Pokud dostanu, paní doktoro, Váš souhlas, uveřejním vše, včetně tohoto dopisu, v kronice obce Žehuň za rok 2015 a pošlu do Národní kroniky jako výsledek naší korespondence. Zajímá mne také, co vypátrá Mgr. Michal Řezníček, ředitel archivu v Lysé nad Labem.

Se srdečným pozdravem Ludmila Tvrdíková

